

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 215/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť PharmDr. J. H., L., zastúpeného advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12 Co 106/2012 z 29. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PharmDr. J. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. marca 2013 doručená sťažnosť PharmDr. J. H., L., zastúpeného advokátkou JUDr. T. V., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 12 Co 106/2012 z 29. januára 2013 (ďalej len „rozsudok z 29. januára 2012“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 112/2010-145 z 15. októbra 2010 (ďalej len „rozsudok z 15. októbra 2010“) bola zamietnutá žaloba sťažovateľa, ktorou sa domáhal určenia neplatnosti dohody uzavretej so žalovaným z 18. augusta 2009 o zabezpečení pohľadávky ručením a vyhlásenie sťažovateľa o súhlase s výkonom exekúcie obsahnutými v notárskej zápisnici č. N204/2009, NZ 27854/2009, NCRIs 28288/2009, ako aj určenia, že táto notárska zápisnica nie je vykonateľným exekučným titulom.

Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nekonal pod psychickým nátlakom, pretože si bol vedomý svojej podlžnosti voči žalovanému, dlh chcel uhradiť a mal dlhy aj voči iným spoločnostiam. Svoj záver o tom, že v danom prípade nejde o absolútnu neplatnosť právnych úkonov podľa § 37 Občianskeho zákonníka, oprel okresný súd najmä o výpoveď notárky JUDr. V. S. (ďalej len „notárka“).

K sťažovateľovej námietke týkajúcej sa neplatnosti právnych úkonov pre ich rozpor s dobrými mravmi a rozpor so zákonom (Obchodný zákonník) okresný súd v rozsudku z 15. októbra 2010 uviedol, že sám sťažovateľ koná v rozpore s dobrými mravmi tým, že sa vyhýba plneniu svojich povinností vyplývajúcich zo záväzkovoprávneho vzťahu so žalovaným odvolávajúc sa na absenciu slobody a vôle pri podpise notárskej zápisnice. Okresný súd v odôvodnení rozsudku z 15. októbra 2010 poukázal na to, že sťažovateľ ako prevádzkovateľ lekárne dlhodobo podnikal, a musí tak niesť zodpovednosť aj za riziko vyplývajúce z podnikateľskej činnosti, a taktiež poukázal na skutočnosť, že medzi sťažovateľom a žalovaným bola od roku 1995 obchodná spolupráca a v konaní bolo preukázané, že sťažovateľ od žalovaného prevzal tovar a speňažil ho, avšak finančné prostriedky žalovanému neodovzdal.

Sťažovateľ podal proti rozsudku z 15. októbra 2010 odvolanie, v ktorom namietal, že obchodná spoločnosť H., spol. s r. o., ktorej jediným konateľom a spoločníkom bol on sám, bola založená v roku 2005 z toho dôvodu, aby neniesol zodpovednosť za prípadné jej dlhy celým svojím súkromným majetkom on sám, pričom celú svoju podnikateľskú činnosť

realizoval len prostredníctvom tejto spoločnosti. V ďalšej argumentácii poukázal na obsah notárskej zápisnice, z ktorého jednoznačne vyplýva, že dlžníkom žalovaného je obchodná spoločnosť H., spol. s r. o., ktorá sa v roku 2008 dostala do finančných ťažkostí súvisiacich s nestabilnou situáciou na trhu s liekmi, dôsledkom ktorej bola zmena cien liekov a meškanie zdravotných poisťovní s platbami. Žalovaný na sťažovateľa v uvedenom čase vyvíjal psychický nátlak, aby podpísal, resp. prevzal ručiteľský záväzok za obchodnú spoločnosť H., spol. s r. o. (v tejto súvislosti poukázal na výpoveď svedkyne Ing. J. B. a notárky, z ktorých vyplýva, že notárska zápisnica bola vopred pripravená na základe objednávky žalovaného). Uvedený psychický nátlak na sťažovateľa spočíval v nátlaku žalovaného, aby založil rodičovský dom (prítom otec sťažovateľa po oboznámení s touto informáciou dostal mozgovú mŕtvicu), v strachu sťažovateľa o zamestnancov, v pocite zodpovednosti za nich, v upodozrievaní žalovaného, že použil peniaze obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., na iné účely – investovanie do rizikových investičných fondov a v obave pred kriminalizáciou osoby sťažovateľa. Uvedený psychický nátlak a bezprávná vyhrážka spôsobili, že neslobodne pod nátlakom sťažovateľ podpísal ručiteľský záväzok, podľa ktorého ručí za záväzky obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., celým svojím súkromným majetkom, napriek tomu, že nevlastnil majetok, ktorým by mohol uspokojiť veriteľa. Sťažovateľ poukázal na ním v konaní predložené odborné vyjadrenie psychologičky PhDr. E. K. (ďalej len „psychológ“), ktorá po jeho vyšetrení uviedla, že sťažovateľ *„nemal sociálny výcvik pre nátlakové situácie a v stave, kedy mu boli vsugerované potenciálne následky, ak nepodpíšeš, zdôraznila, bez jeho predchádzajúcej účasti, konal v stave emocionálneho chaosu, ako ďalej uvádza, žalobca bol vystavený masívnemu stresu“*.

S ohľadom na uvedené sťažovateľ poukázal na to, že jeho vyhlásenie o zabezpečení záväzku obchodnej spoločnosti H., spol. s r. o., celým jeho majetkom je v rozpore s dobrými mravmi, v rozpore so zmyslom a účelom zákonných ustanovení Obchodného zákonníka § 105 ods. 1 a § 106 Obchodného zákonníka a sú neplatné podľa § 37 Občianskeho zákonníka. Odvolanie sťažovateľ odôvodil s poukazom na § 205 ods. 2 písm. d), e), f) Občianskeho súdneho poriadku s tým, že hodnotiaca úvaha okresného súdu

v tomto prípade nezodpovedá zásadám formálnej logiky a nevychádza zo skutkového stavu veci, a preto je potrebné rozsudok z 15. októbra 2010 zrušiť.

Krajský súd rozsudkom z 29. januára 2013 potvrdil správnosť skutkových i právnych záverov rozsudku z 15. októbra 2010 a stotožnil sa s jeho dôvodmi. Podľa krajského súdu vykonané dokazovanie nepreukázalo, žeby sťažovateľ právne úkony týkajúce sa zabezpečenia pohľadávky žalovaného ručením v notárskej zápisnici nepodpísal slobodne a vážne, a pretože zastával funkciu konateľa spoločnosti, mal si byť vedomý rozdielu medzi zabezpečením záväzku ručením obchodnej spoločnosti a zabezpečením záväzku ručením fyzickej osoby. Sťažovateľom namietaný psychický nátlak žalovaného krajský súd aj z obsahu odborného vyjadrenia psychológa v konaní vyhodnotil ako tlak pod vplyvom neúspechu v podnikaní a dlhov, ktoré vznikli spoločnosti, v ktorej bol sťažovateľ štatutárnym zástupcom. Napriek tomu, že svoju námietku absolútnej neplatnosti právnych úkonov sťažovateľ odôvodnil poukázaním na § 37 a 39 Občianskeho zákonníka v spojení s § 105 a 106 Obchodného zákonníka, krajský súd sa podľa neho „z *nepochopiteľných dôvodov*“ zaoberá § 49 Občianskeho zákonníka, ktorého aplikácie sa nedovoľoval. Krajský súd taktiež poukázal na nemožnosť aplikácie § 49 Občianskeho zákonníka na vzťahy upravené Obchodným zákonníkom (§ 267 ods. 2 tohto zákona).

Krajský súd v rozsudku z 29. januára 2013 uzatvoril, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by sťažovateľ bol prinútený k podpisu dohody o jeho ručiteľskom záväzku jeho ako fyzickej osoby za dlhy právnickej osoby, ale tento postup si sám zvolil.

Podľa sťažovateľa krajský súd nezohľadnil všetky relevantné okolnosti uvedenej veci, neprihliadol na ne cez prizmu dobrých mravov, nezohľadnil skutočnosť, že sťažovateľ realizoval svoju podnikateľskú činnosť účasťou na podnikaní právnickej osoby – spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej podnikateľské riziko spojené s prípadnou platobnou neschopnosťou zaťažuje v zásade spoločnosť a ručenie spoločníka je zákonom limitované, a tento súd nezohľadnil ani skutočnosť, že záväzok, ktorý sťažovateľ na seba prevzal, nie je reálne schopný splniť. Úvaha krajského súdu, že ako štatutárny orgán obchodnej spoločnosti si mal byť vedomý dôsledkov svojho konania pri podpise notárskej

zápisnice, nie je výkladom § 3 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 26/2010 z 8. decembra 2010.

Krajský súd podľa sťažovateľa dostatočne nepreskúmal osobitné požiadavky kladené na vôľovú stránku osoby vykonávajúcej právny úkon a na jej prejav, ale vychádzal z objektívnej situácie, nezaoberal sa bezprávnou vyhrážkou, ale postupoval podľa zásad obsiahnutých v § 49 Občianskeho zákonníka, ktorých sa však sťažovateľ nedovoľoval, a preto je rozsudok z 29. januára 2013 v tejto časti nepreskúmateľný.

Sťažovateľ uviedol, že nepokladá za správnu prax, ktorou sa spisuje notárska zápisnica o zabezpečení dlhu právnickej osoby obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným celým majetkom spoločníka spolu so súhlasom s jej vykonateľnosťou, a to preto, že notárske zápisnice by mali obsahovať právne úkony, ktoré sú dovolené a neodporujú všeobecne záväzným právnym predpisom, resp. nepopierajú ich. Pri skúmaní vykonateľnosti notárskej zápisnice mal krajský súd sústrediť pozornosť predovšetkým na to, či právne úkony sú v súlade s Obchodným zákonníkom. Výpoveď notárky v konaní svedčila o tom, že bežne spisuje právne úkony o ručení spoločníkov nielen v spoločnosti s jedným spoločníkom, ale i spoločností s viacerými spoločníkmi, bez toho, aby napr. skúmala, či súhlasí v prípade trvania bezpodielového spoluvlastníctva manžel spoločníka alebo či disponuje dostatočným majetkom i pre prípad exekúcie. Schválenie takejto praxe krajským súdom možno podľa sťažovateľa vyhodnotiť ako extrémne nesúladné s princípom spravodlivosti, popierajúce zmysel a účel zákonných ustanovení § 105 a § 106 Obchodného zákonníka.

S ohľadom na uvedené možno prístup krajského súdu podľa sťažovateľa hodnotiť ako prísne formalistický a odporujúci základnému právu na súdnu ochranu a právu na spravodlivé súdne konanie. Spravodlivosť osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale aj v § 1 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako extrémne nesúladné s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že rozsudkom z 29. januára 2013 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší uvedený rozsudok a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania pred ústavným súdom je namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom z 29. januára 2013. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že:

- krajský súd nezohľadnil všetky relevantné okolnosti uvedenej veci (neprihliadol na to, že v danej veci išlo o zneužitie práva, ktoré sa prieči dobrým mravom podľa § 3 Občianskeho zákonníka, že sťažovateľ podnikal prostredníctvom obchodnej spoločnosti, v ktorej je ručenie spoločníka v prípade platobnej neschopnosti obchodnej spoločnosti zákonom limitované, a nezohľadnil ani skutočnosť, že záväzok, ktorý sťažovateľ na seba prevzal, nebol reálne schopný splniť),

- krajský súd sa nezaoberal sťažovateľom tvrdenu bezprávnou vyhrážkou či psychickým nátlakom, v dôsledku ktorých pod nátlakom podpísal notársku zápisnicu a postupoval podľa zásad obsiahnutých v § 49 Občianskeho zákonníka, ktorých sa však sťažovateľ nedovoľoval,

- krajský súd pri skúmaní vykonateľnosti notárskej zápisnice nesústredil dostatočne svoju pozornosť na to, či právne úkony, ktoré boli predmetom notárskej zápisnice, sú v súlade s Obchodným zákonníkom,

- záver krajského súdu o zákonnosti notárskej zápisnice možno vyhodnotiť ako schválenie praxe spisovania notárskych zápisníc krajským súdom, ktorá je extrémne nesúladná s princípom spravodlivosti, popierajúca zmysel a účel zákonných ustanovení § 105 a § 106 Obchodného zákonníka,

- postup krajského súdu v predmetnej veci možno označiť ako prísne formalistický a odporujúci základnému právu na súdnu ochranu a právu na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd preto preskúmal rozsudok z 29. januára 2013, v ktorom krajský súd popísal závery okresného súdu uvedené v rozsudku z 15. októbra 2010, obsah sťažovateľom podaného odvolania a následne uviedol, že sa s týmto rozsudkom okresného súdu v celom rozsahu stotožňuje a k jeho odôvodneniu dodáva: „*Notárskou zápisnicou zo dňa 18. 8. 2009 spoločnosť H. spol. s r. o. zastúpená konateľom – žalobcom ako povinnou osobou a dlžníkom a sám žalobca ako ručiteľ a povinná osoba požiadali o spísanie notárskej zápisnice o uznanie dlhu a vyhlásenie povinnej osoby o súhlase s exekúciou podľa § 41 zák. č. 233/1995 Z. z. (Exekučný poriadok). Spoločnosť H. spol. s r. o. uznala záväzky vo vzťahu k žalovanému v rozsahu 236.891,08 Eur vypočítanej dlžnej sumy k 31. 7. 2009, kde zoznam faktúr je prílohou č. 1 notárskej zápisnice. Spoločnosť H. spol. s r. o. vyhlásila ako dlžník, že splatí dlh v deviatich splátkach od 27. 8. 2009 do 20. 4. 2010 a v prípade omeškania s*

úhradou ktorejkoľvek uvedenej splátky sa stane splatným celý dlh. Spoločnosť H. spol. s r. o. ako aj sám žalobca ako ručiteľ vyhlásil, že v prípade nesplnenia záväzku spoločnosti H. spol. s r. o. súhlasia, aby sa táto notárska zápisnica stala vykonateľným titulom. Dňa 12. 8. 2010 došlo k uznaniu záväzku podľa § 323 Obchodného zákonníka medzi veriteľom M. spol. s r. o. a dlžníkom H. spol. s r. o. zastúpenej konateľom – žalobcom. Dlh sa uznal v rozsahu 236.891,08 Eur, pričom špecifikácia dlhu je vedená vo faktúrach v prílohe č. 1. Dňa 18. 8. 2009 došlo k podpísaniu vyhlásenia ručiteľa podľa § 303 až 312 Obchodného zákonníka, kde žalobca vyhlasuje, že je mu známa povinnosť dlžníka spoločnosti H. spol. s r. o. vo vzťahu k veriteľovi M. spol. s r. o. vo výške 236.891,08 Eur z titulu nezaplatených faktúr, kde dlžník uznal dlh zo dňa 12. 8. 2009 a Pharm. Dr. H. vyhlasuje, že ako dlžník pohľadávku veriteľa uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník. Žalobca sa v konaní domáhal vyslovenia neplatnosti vyhlásenia ručiteľského záväzku, či neplatnosti notárskej zápisnice ako vykonateľného exekučného titulu s poukazom na to, že tieto úkony nepodpísal slobodne a vážne. Jeho tvrdenia boli vyvrátené svedeckými výpoveďami, najmä vypočutou notárkou. Odvolací súd zdôrazňuje, že sám žalobca nepoprel to, že je obsahovo rozličný záväzok ručiteľa ako fyzickej osoby za dlhy, resp. zodpovednosť spoločníkov spoločnosti s ručením obmedzeným. Podľa § 106 Obchodného zákonníka spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v Obchodnom registri. Tejto skutočnosti si mal byť žalobca vedomý ako štatutár spoločnosti s ručením obmedzeným a nemôže sa teraz domáhať ochrany s poukazom na to, že ako spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným má ručiteľské záväzky len do výšky nesplateného vkladu zapísaného v Obchodnom registri, na rozdiel od ručenia fyzickej osoby podľa § 546 Občianskeho zákonníka, kde sa dohodou účastníkov zabezpečuje pohľadávka ručením, pričom ručenie zaniká až zánikom dlhu. Sám žalobca prehlasoval, že cítil určitú zodpovednosť za zamestnancov a za výkon svojej podnikateľskej činnosti. Nakupoval lieky, ktoré v konečnom dôsledku nebol spôsobilý zaplatiť v lehotách stanovených dodávateľom – žalovaným. Jednalo sa v prvom rade o záväzky obchodnej spoločnosti H. spol. s r. o., ktorá nakupovala lieky a sám žalobca ako štatutárny zástupca spoločnosti – konateľ uznal tieto záväzky spoločnosti. Z obsahu spisu nevyplýva, aby žalovaný ako štatutárny orgán spoločnosti namietal záväzky spoločnosti v dôsledku nejakého násilného nanútenia odberu týchto liekov, ale do problémov sa dostala

obchodná spoločnosť, pokiaľ už nevládala splácať svoje záväzky. Dodávky liekov boli záväzkami obchodnej spoločnosti H. spol. s r. o., neboli záväzkami žalobcu. Až momentom, keď žalobca podpísal ručiteľský záväzok v zmysle § 303 Obchodného zákonníka, kto veriteľovi písomne vyhlási, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok, stáva sa dlžníkovým ručiteľom. Podľa § 311 ods. 1 Obchodného zákonníka ručenie zaniká zánikom záväzku, ktorý ručenie zabezpečuje.

Žalobca mal snahu poukázať na to, že ručiteľský záväzok nepodpísal slobodne a vážne, o čom má svedčiť aj znalecký posudok č. 103/2011 vypracovaný PhDr. E. K. Tento je obsahom spisu (č. l. 62). Zo záverov tohto znaleckého posudku vyplýva skôr tá skutočnosť, že žalobca bol pod tlakom neúspechu v podnikaní a dlhov, ktoré vznikli obchodnej spoločnosti, v ktorej je štatutárnym zástupcom. Aj keď podľa § 267 ods. 2 Obchodného zákonníka vo vzťahoch upravených týmto zákonom neplatí ust. § 49 Občianskeho zákonníka, t. j. tieseň a nápadne nevýhodné podmienky, s možnosťou odstúpiť od zmluvy, tak žalobca netvrdil o priamom fyzickom nátlaku zo strany žalovaného na podpis vyššie uvedenej notárskej zápisnice, či ručiteľského záväzku, ale skôr hovoril o okolnostiach ekonomického neúspechu, ktoré ho viedli k podpisu záväzkov za spoločnosť, resp. svojho osobného záväzku o ručení za záväzky spoločnosti. Nemožno konštatovať neprípustnosť právnych úkonov, ak veriteľ sa domáha svojich práv – zaplata kúpnej ceny za dodaný tovar, využije ustanovenia o ručiteľských záväzkoch fyzických osôb za dlhy právnickej osoby, ak je v nej štatutárnym orgánom. Závisí to od toho, za akých podmienok došlo k uzavretiu takejto dohody. Žalobca sa bráni povinnosti plniť záväzky z uzavretej notárskej zápisnice či ručiteľského záväzku len s poukazom na to, že nemal vôľu podpísať takúto dohodu, resp. že jeho vôľa nebola slobodná. Z obsahu spisu a vykonaného dokazovania nevyplýva, aby žalobca bol prinútený k podpisu takejto dohody, ale takýto postup volil sám. Možno si v čase podpisu notárskej zápisnice neuvedomil rozsah svojho ručiteľského záväzku, ktorý by bol iný ako jeho ručiteľský záväzok ako spoločníka spoločnosti, kde by ručil len do výšky nesplateného vkladu spoločníka zapísaného v Obchodnom registri. Nič to nemení na konečnom dôsledku podpisu takejto zmluvy, že bola tam vôľa žalobcu podpísať notársku zápisnicu ako štatutárny orgán a súčasne urobiť prehlásenie ako fyzická osoba za záväzky spoločnosti a ochoty ručiť za záväzky tejto spoločnosti. Pokiaľ žalobca v konaní nepreukázal žiadne relevantné dôvody, ktoré by robili neplatný právny úkon pri podpise

tejto notárskej zápisnice, nie je možné potom nároku vyhovieť. O tom rozhodol súd prvého stupňa. Keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa je správne, krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny.“

Z argumentácie sťažovateľa vyplýva, že krajský súd podľa neho nedostatočne a nesprávne vyhodnotil otázku podstatnú pre toto rozhodnutie, a síce otázku platnosti preskúmaného právneho úkonu spísaného vo forme notárskej zápisnice, resp. otázku dodržania zákonných požiadaviek na platnosť tohto úkonu. Sťažovateľ najprv namietal, že v danom prípade notárska zápisnica, resp. právny úkon v nej obsiahnutý, odporuje svojím obsahom zákona, obchádza ho a prieči sa dobrým mravom (je v rozpore s § 39 Občianskeho zákonníka).

Podľa prvej a druhej vety § 106 Obchodného zákonníka spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Sťažovateľ sa na uvedené ustanovenie Obchodného zákonníka upravujúce rozsah ručenia spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným odvoláva v súvislosti s jeho námietkou neplatnosti notárskej zápisnice pre rozpor právneho úkonu v nej obsiahnutého so zákonom, resp. obchádzanie zákona. Konanie „in fraudem legis“ (konanie, ktoré obchádza zákon) predstavuje postup, keď sa niekto síce správa podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnou normou nepredvídaný a nežiaduci.

Ústavný súd sa stotožňuje so záverom krajského súdu, že ustanovenie § 106 Obchodného zákonníka, ktoré okrem iného limituje aj rozsah ručenia spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, spoločníka nechráni pred vlastným nerozumným alebo nerozvážnym konaním, ktorým ako fyzická osoba vlastným právnym úkonom prevezme na seba ďalší záväzok a stret jeho zodpovednosti ako spoločníka za záväzky obchodnej spoločnosti a jeho zodpovednosti ako fyzickej osoby, ktorá prevzala na seba zabezpečenie záväzkov obchodnej spoločnosti ručením, spôsobí, že on sám v konečnom dôsledku nesie väčšiu mieru podnikateľského rizika, než by bol povinný znášať ako spoločník tejto obchodnej spoločnosti. Ináč povedané, o obchádzanie zákona alebo konanie v rozpore so

zákonom či dobrými mravmi nemôže ísť, pokiaľ sťažovateľ dobrovoľne využije zákonom poskytnuté možnosti zabezpečenia záväzku, ktorými svojmu obchodnému partnerovi – veriteľovi poskytne širšiu zábezpeku jeho záväzkov, než mu môže poskytnúť ako spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným a sám seba takýmto konaním, resp. rozhodnutím vystaví hrozbe, že následkom tohto právneho úkonu existuje možnosť siahnuť pri uspokojení záväzku/ov veriteľa aj na jeho súkromný majetok v širšom rozsahu, ako je výška ním nesplateného vkladu spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným.

Sťažovateľ argumentoval taktiež tým, že súdy nesprávne vyhodnotili skutočnosť, že jeho prejav vôle pri podpísaní právneho úkonu obsiahnutého v notárskej zápisnici, ktorým prevzal na seba záväzok ručenia za záväzky obchodnej spoločnosti H. spol. s r. o., svojím súkromným majetkom, nebol v súlade s jeho skutočnou vôľou, resp. jeho prejav vôle bol vykonaný pod nátlakom. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že v predmetnom konaní sťažovateľ nepredložil relevantné dôkazy na podporu svojho tvrdenia. Sťažovateľom tvrdený tlak, ktorému bol vystavený, bol podľa krajského súdu spôsobený jeho neúspechom v podnikaní, resp. ekonomickým neúspechom jeho obchodnej spoločnosti. Dôvody, ktoré tento tlak vyvolávali (podľa sťažovateľa mal byť tento tlak vyvolaný tým, že sa veriteľ domáhal zaplataenia ceny za dodaný tovar, a v prípade nesplnenia tejto požiadavky hrozil využitím zákonných možností smerujúcich k uspokojeniu jeho oprávneného nároku), však nespočívali v bezprávnej vyhrážke adresovanej sťažovateľovi, ale boli vyvolané reálnou hrozbou znášania negatívnych následkov podnikateľského rizika.

Náležitosťou perfektného právneho úkonu je aj slobodná vôľa. Pri zisťovaní existencie vôle pri jej prejave sa vychádza predovšetkým z objektívnych skutočností, teda z okolností, za ktorých bol prejav vôle urobený. Uskutočneniu prejavu vôle predchádza proces kreácie vôle, v ktorom dôležitú úlohu zohrávajú vonkajšie okolnosti, vnútorné faktory, ale i pohnútky osoby stojacej pred prijatím rozhodnutia, resp. vykonaním prejavu vôle, ktoré táto osoba môže vnímať ako tlak. Kvalita tlaku, ktorá činí vôľu osoby neslobodnou, však musí dosiahnuť mieru, ktorá presahuje rámec hrozby zodpovednosti za znášanie negatívnych dôsledkov, ktoré vyplývajú priamo z právnej regulácie vzťahov, ktorých je táto osoba účastníkom. Kvalitu tlaku, ktorá núti vôľu byť neslobodnou, súdy

zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci podľa názoru ústavného súdu vyčerpávajúco popísali v rámci definície bezprávnej vyhrážky ako vyhrážku, ktorou sa vynucuje niečo, čo takto nesmie byť vynucované, ďalej vyhrážku niečím, čo hroziaci vôbec nie je oprávnený previesť, alebo bezprávnosť vyhrážky môže spočívať v tom, že je vyhrázané niečím, čo je hroziaci síce oprávnený previesť, ale čím nie je oprávnený hroziť na ten účel, aby pohl iného k určitému právnomu úkonu (pozri stranu 9 a nasl. rozsudku z 15. októbra 2012) a z ich záverov vyplývajúcich z vykonaného dokazovania (predovšetkým výpovede svedka, psychológa i notára) vyplýva, že takúto mieru, resp. intenzitu tlaku vplývajúcu na vôľu sťažovateľa v konaní preukázanými objektívnymi okolnosťami, nezistili.

Sťažovateľ v tejto súvislosti argumentoval aj tým, že už v čase spísania notárskej zápisnice bolo zrejmé, že jeho súkromný majetok nepokryje rozsah jeho záväzkov voči veriteľovi. Táto skutočnosť však zároveň dokazuje, že cieľom predmetného právneho úkonu obsiahnutého v notárskej zápisnici (vyhlásenia sťažovateľa ako fyzickej osoby o zabezpečení záväzku veriteľa ručením za obchodnú spoločnosť) bolo len lepšie zabezpečenie návratnosti ceny za v tom čase už dodaný tovar. Z obsahu prejavu vôle a právnych úkonov obsiahnutých v notárskej zápisnici je zrejmé, že toto dojednanie malo zabezpečovaciu funkciu, nie uhradzovaciu, preto uvedený postup nemožno označiť za postup v rozpore s dobrými mravmi a podľa názoru ústavného súdu možno konštatovať, že aj závery súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci týkajúce sa tejto otázky súladu uvedených právnych úkonov s dobrými mravmi boli správne.

Podľa ústavného súdu odôvodnenie rozsudku z 29. januára 2013 nemožno označiť za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené, pretože právne závery krajského súdu vyvedené pri aplikácii relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností relevantných na rozhodovanie o tejto otázke, ktorá mala z hľadiska posúdenia dôvodu zamietnutia sťažnosti sťažovateľov rozhodujúci význam.

S ohľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. apríla 2013